

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Viite: Vuoden 2025 TAE (HE 109/2024 vp)

Talousarvioesitys vuodelle 2025

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan (pääluokka 31) määrärahat vuoden 2025 talousarvioesityksessä ovat 3,598 miljardia euroa. Liikenne- ja viestintäverkoille ehdotetaan 2,03 miljardin euron määrärahaa.

Liikenneinfrastruktuuri huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmasta

Väyläverkko on osa Suomen huoltovarmuuskriittistä infrastruktuuria. Sen käytettävyyden varmistaminen mahdollistaa väestön toimeentulon sekä maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät kuljetukset normaali- ja poikkeusoloissa.

Yleisesti ottaen liikenneväylät ovat huoltovarmuusnäkökulmasta sitä tärkeämpiä, mitä enemmän niillä on käyttäjiä. Toki tiettyihin aivan kriittisimpiin kohteisiin johtavat väylät voivat olla tärkeitä, vaikka niiden liikennemäärä olisi vähäinenkin. Väyläverkon häiriönsietokykyä määrittävät mm. kapasiteetti, vaihtoehtoiset reitit ja kunto. Liikenteen haavoittuvuus löytyy useimmiten jostain muualta kuin itse liikenneväylästä, esim. kalustosta tai henkilöstöstä.

Väyläverkon korjausvelka on nopeassa kasvussa, ja monet liikenneväylät ovat tulossa kuntonsa puolesta elinkaarensa päähän. Toistaiseksi tällä ei ole ollut laajaa vaikutusta väyliä käyttävään liikenteeseen, mutta yksittäisissä kohteissa liikennettä on jouduttu rajoittamaan, jopa kieltämään kokonaan. Jos rahoitusta ei ole riittävästi, riskinä on, että monien merkittävien väylien kunto alkaa rapistua kiihtyvällä tahdilla. Tällöin on kyse koko väyläverkon tasoisesta haavoittuvuudesta.

Huoltovarmuuden mahdollistamiseksi väyläverkon on oltava käytettävissä päivittäin. Toisaalta minkään yksittäisen tien, radan tai vesiväylän haavoittuvuus ei vaaranna koko Suomen väestön, elinkeinoelämän tai maanpuolustuksen tarpeiden toteutumista, vaan kysymys on liikennejärjestelmän toimivuudesta kokonaisuutena.

Vuoden 2025 talousarvioesityksessä perusväylänpitoon ehdotetaan 1 496,1 Me, mikä on 69,7 miljoonaa euroa (4,5 %) vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Huoltovarmuuden kannalta olemassa olevan verkon käytettävyys on lähtökohtaisesti tärkeämpää kuin uudet väylähankkeet.

Sotilaallinen liikkuvuus vaatii myös toimivia väyliä. Marssivien osastojen ja kuljetettavan kaluston kannalta teiden tulee olla riittävän leveitä ja siltojen riittävän kantavia. Normaalioloissa on huolehdittava myös kansalaisten ja elinkeinoelämän liikkumismahdollisuuksista suurten sotaharjoitusten aikana.

Vaihtoehtoisiaakin reittejä tarvitaan. Ilmavoimille tärkeät varalaskupaikat ovat tienpitäjän tiedossa ja niiden kunnosta huolehditaan.

Naton laajentumisen myötä on odotettavissa, että kansainvälisten sotaharjoitusten määrä ja koko kasvavat erityisesti Suomen, Norjan ja Ruotsin pohjoisilla alueilla. Sotilaallisen liikkumisen kannalta oleellisia reittejä, haasteita sekä yhteyspuutteita on selvitetty laajassa yhteistyössä liikenteen ja puolustuksen hallinnonalojen kanssa. Suomen kannalta tärkeitä sotilaallisen liikkuvuuden käytäviin kuuluvia yhteysvälejä on myös Ruotsin ja Norjan rata- ja tieverkoilla. Pohjoismaista yhteistyötä näiden tarpeiden tunnistamisessa tehdään jatkuvasti.

Erityisesti sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmasta korostuvat yhteydet satamiin sekä Pohjois-Suomessa itä-länsi-suuntaiset maayhteydet. Pohjois-Suomessa tieverkko on muuta maata harvempi, joten sotilaat käyttävät samoja pääteitä kuin muu liikenne. Teiden kunnossa ja geometriassa on kaksikäyttöisyyden näkökulmasta parannettavaa. TAE 2025 sisältää valtatie 21 parantamiseen aiemmin päätetyn väylähankkeen Ailakkalahti – Kilpisjärvi, jonka valtuus on 4,2 Me, sekä uutena esitetään Palojoensuu – Maunu -hankkeeseen 30 Me valtuutta.

Muita erityisesti elinkeinoelämän toimintavarmuuden ja osin sotilaallisen liikkuvuuden kannalta merkittäviä TAE 2025 esitettyjä uusia väylähankkeita ovat vt 15 Rantahaka – Kouvola 122 Me, vt 12 Mankala – Tillola 92 Me ja Karjalan radan kehittäminen 90 Me.

Lisäksi aikaisempina vuosina aloitetuista TAE 2025 sisältämistä väylähankkeista seuraavat ovat saaneet EU:n sotilaallisen liikkuvuuden tukea:

Laurila – Tornio – Haaparanta rataosan sähköistäminen 18 Me (tuki 11 Me)

Oritkarin kolmioraide 15,6 Me (tuki 7,12 Me)

Oulu – Kemi -rataosan parantaminen 16,5 Me (tuki 16,78 Me)

Vt 9 parantaminen ja st 562 Lentokentäntien liikennejärjestelyt 42,6 Me (tuki 25,13 Me)

Vt 6 Korian kohta 15,5 Me (tuki 7,75 Me)